

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักหรือ ไอ.ซี.ยู. (I.C.U. or Intensive care unit) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลรักษาผู้ป่วยหนัก ผู้ป่วยระยะวิกฤตที่มีอาการของโรคซับซ้อน จำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดโดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์พิเศษทางการแพทย์ การพยาบาลที่ให้เป็นการพยาบาลแบบ เข้มและสมบูรณ์แบบ เพื่อให้ผู้ป่วยซึ่งอยู่ในระยะวิกฤตฟื้นคืนสู่สภาพที่ไม่อยู่ในขั้นอันตราย (วรรณวิไล จันทราภา, 2529ก) ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า งานบริการพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เป็นงานที่สำคัญมาก เสี่ยงต่อความอยู่รอดของชีวิตผู้ป่วย ซึ่ง ฮูดัก กัลโล และ ลอห์ (Hudak, Gallo and Lohr, 1973) กล่าวว่า งานประเภทนี้จำเป็นต้องอาศัยความรวดเร็ว ความถูกต้อง การตัดสินใจที่ดี ตลอดจนการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์พิเศษทางการแพทย์ได้อย่างเชี่ยวชาญ

พยาบาลวิชาชีพที่จะปฏิบัติงานในหน่วยนี้ได้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการดูแลผู้ป่วยวิกฤต และการช่วยฟื้นคืนชีวิต อีกทั้งต้องมีความสามารถในการติดต่อสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยและญาติ เพื่อการบริการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตที่มีประสิทธิภาพ (สมาคมพยาบาลหน่วยวิกฤตของสหรัฐอเมริกา AACN, 1972) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เบอร์เรลและเบอร์เรล (Burrell and Burrell, 1982) ที่ว่า "สิ่งสำคัญใน ไอ.ซี.ยู. มิใช่ความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยของเครื่องมือเครื่องใช้ แต่เป็นบุคลากรที่มีสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งจะต้องเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้ป่วยวิกฤตได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพตลอด 24 ชั่วโมง" และยังคงต้องเป็นผู้ที่ทำงานคล่องแคล่วว่องไว มีการตัดสินใจที่ดี รอบรู้ถึงความต้องการของผู้ป่วย สามารถสังเกตอาการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีทักษะทางการพยาบาลทั่วไปและการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต (อัจฉราวรรณ กาญจนัมพะ, 2524)

กองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข (2526) และสมาคมพยาบาล หน่วยวิกฤตของสหรัฐอเมริกา (AACN, 1972) ได้กำหนดคุณสมบัติ ความรับผิดชอบ และความสามารถในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่าพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในวิชาชีพ ปฏิบัติงานโดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ ของร่างกายกับธรรมชาติในวงจรชีวิตมนุษย์ ตระหนักและยอมรับถึงความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ป่วยและญาติ สามารถทำงานร่วมกับบุคลากร ทีมสุขภาพอื่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจนต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งด้านบริการพยาบาล ด้านบริหาร และด้านวิชาการ ดังนี้

ด้านบริการพยาบาล เป็นผู้ดำเนินการใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทาง ในการให้การพยาบาล ควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค ตลอดจนภาวะแทรกซ้อนที่เป็นอันตราย

ด้านบริหาร ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีม บริหารทีม เพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วย อย่างรวดเร็ว ประหยัด ปลอดภัย และตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน ติดตามสนับสนุนและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในความรับผิดชอบ ร่วมจัดอาคารสถานที่ ภายในหน่วย ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติหน้าที่ในด้านบริหารอื่น ๆ ที่หัวหน้างานมอบหมายให้ทำ

ด้านวิชาการ เป็นผู้ดำเนินการประชุมวิชาการภายในหน่วย ให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่ม

การกำหนดคุณสมบัติ ความรับผิดชอบ และความสามารถในด้านต่าง ๆ ของพยาบาล หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักไว้อย่างครอบคลุมเป็นสิ่งจำเป็นเพราะ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีลักษณะงานที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นในโรงพยาบาล ผู้ป่วยที่เข้ามารับบริการส่วนใหญ่จะเป็นผู้ป่วยที่มีอาการหนักเข้าขั้นวิกฤตทั้งสิ้น ผู้ป่วยประเภทนี้จำเป็นต้องพึ่งพาพยาบาลตลอด 24 ชั่วโมง และต้องการการดูแลต่อเนื่อง ปกติจะใช้บุคลากรพยาบาลในอัตราส่วน 4.25 คน ต่อผู้ป่วย 1 เตียง (Tinker and Porter, 1980) พยาบาลในหน่วยนี้จึงต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤตมาเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยวิกฤต อีกทั้งต้องมีความรับผิดชอบในการแปลความหมายของการเปลี่ยนแปลงในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย บางครั้ง

ก็มีการเลือกพยาบาลจากตึกผู้ป่วยต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีความสามารถ ปฏิบัติงานตามประจำที่
หน่วยนี้ เพราะจุดประสงค์ที่ว่าพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักที่มีความสามารถในการปฏิบัติ
งานจะทำให้บริการพยาบาลในหน่วยงานนี้มีประสิทธิภาพ (ชูศักดิ์ เวชแพศย์, 2524)

บุคคลทุกคน เมื่อมีความเจ็บป่วยอย่างรุนแรงและเกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน ก็จะต้อง
ได้รับความกระทบกระเทือนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างมาก
โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษาในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมักเป็นผู้ป่วยที่มีพยาธิ
สภาพของร่างกายรุนแรงเสี่ยงต่อการถูกคุกคามด้วยความตายได้ง่าย มีปัญหาในเรื่องความ
จำกัดของร่างกาย การดำรงไว้ซึ่งการทำงานของระบบที่สำคัญต่อชีวิต ได้แก่ ระบบไหลเวียน
โลหิต ระบบหายใจ และการทำงานร่วมกันของระบบต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการรักษาพยาบาล
ที่ต่างจากผู้ป่วยในหน่วยอื่น (Burrell and Burrell, 1973, Kinney and other,
1988) เช่นผู้ป่วยที่มีพยาธิสภาพทางระบบการหายใจ ทำให้ไม่สามารถหายใจได้เอง ต้องใส่
เครื่องช่วยหายใจ ไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ตามปกติ และยังได้รับความทุกข์
ทรมานจากความเจ็บปวด หรือผู้ป่วยทางสมองที่อยู่ในภาวะไม่รู้สติ ผู้ป่วยเหล่านี้จะไม่สามารถ
ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมได้ตามปกติทั้ง ๆ ที่ความ
ต้องการนี้เป็นเพียงกิจวัตรประจำวันในการดำรงชีวิต ซึ่งมาสโลว์ (Maslow, 1970)
และจอห์นสัน (Johnson, 1971) ถือว่าเป็นความต้องการพื้นฐานตามปกติของบุคคล และ
จากการที่ผู้ป่วยต้องเข้าไปรับการรักษาพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักซึ่งมีสภาพแวดล้อม
ที่เต็มไปด้วยสิ่งทีก่อให้เกิดความเครียด ตั้งแต่เครื่องมือและอุปกรณ์ในการดูแลรักษาที่สลับซับซ้อน
จำนวนมาก ตลอดจนระบบการทำงานที่รีบด่วนของเจ้าหน้าที่พยาบาล การพบเห็นผู้ป่วยอื่นที่
มีอาการหนัก หดห้วง และอยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต การถูกจำกัดการเยี่ยม สิ่งเหล่านี้
ทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะรับรู้ความรู้สึกที่มากเกินไป และภาวะพรากความรู้สึกได้ (Sensory
Overload and Sensory Deprivation) (Durrett, 1983) ซึ่งกระทบกระเทือน
ต่อสภาพจิตใจ และสังคมของผู้ป่วยได้มากกว่าผู้ป่วยทั่ว ๆ ไป หลายเท่า อาจมีผลทำให้อาการ
ทางด้านร่างกายซึ่งรุนแรงอยู่แล้วทรุดหนักมากขึ้นกว่าเดิม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้
รับการดูแล ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และมีประสิทธิภาพจากพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

จากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยวิกฤต ตลอดจนลักษณะการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นงานที่ก่อให้เกิดความเครียดเหนื่อยล้า และเบื่อหน่ายได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโฟสเตอร์ และโฟรห์ลิ่ง (Foster and Froehling, 1972) ที่พบว่า พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีอาการซึมเศร้า หงุดหงิดง่าย และมีความไม่พึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังที่ ดูเซตต์ และแอดเลอร์ (Ducett and Adler, 1985) กล่าวว่า ลักษณะงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักอยู่ภายใต้ความเครียดสูงอยู่ตลอดเวลา งานที่ทำก็เป็นงานหนัก มีกิจกรรมการพยาบาลที่ต้องปฏิบัติอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี อุปกรณ์ และเครื่องมือช่วยชีวิตสมัยใหม่ที่ยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนต้องเผชิญกับความกดดันทางอารมณ์ของผู้ป่วยและญาติในบรรยากาศของความเศร้าเสียใจ หมดหวังและการสูญเสีย ซึ่งสภาพเช่นนี้เกิดขึ้นซ้ำซากจำเจ อาจทำให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักเกิดความเหนื่อยหน่าย เครียด วิตกกังวล และปฏิบัติงานเป็นไปในลักษณะเน้นเทคนิค และงานกิจวัตรให้สำเร็จ เฉยเมย ต่อความรู้สึกของผู้ป่วยได้ (Alfano อ้างถึงใน พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2525) สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์เหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ทำให้ความสามารถในการปฏิบัติงานเสื่อมถอยลงได้ แม้ว่าความสามารถที่เกิดจากลักษณะส่วนบุคคลยังคงมีอยู่ก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแมคคอร์มิก และอิลเจน (McCormick and Ilgen, 1980) ที่กล่าวว่า ความสามารถของแต่ละบุคคลในการจัดการเกี่ยวกับงานจะเพิ่มและลดได้เท่า ๆ กับการทำงานของเครื่องจักรที่ใช้ในการทำธุรกิจ และความสามารถในการปฏิบัติงานจะแปรเปลี่ยนตามสถานการณ์ (Graff and Street, 1956) โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด และเบื่อหน่าย

รายละเอียดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ดังแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวไว้ใกล้เคียงกันว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสถานการณ์ (พรรณราย ทรัพย์ะประภา, 2526, McCormick and Ilgen, 1980, Uhlaner quoted in McCormick and Ilgen, 1980) ส่วนสมพงษ์ เกษมลิน (2521) ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าปัจจัยด้านการจูงใจก็มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเช่นกัน โดยส่งผลร่วมกับปัจจัยทั้งสองด้านดังกล่าว

ปัจจัยด้านบุคคล เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล และเป็นสาเหตุภายในที่ผลักดันให้บุคคลแต่ละคนมีพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกัน เช่น ประสิทธิภาพการทำงาน การมีประสิทธิผลในงานใดก็ตาม ย่อมเป็นผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานนั้นได้ดี (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2521) และจากการศึกษาของไดเออร์ (Dyer, 1981) พบว่าประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน (Job Performance) ของพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพร อธิติเดชพงศ์ (2530) ที่พบว่าประสิทธิภาพในการทำงาน ได้แก่ อายุราชการ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ช่วยทำให้บุคคลจินตนาการได้อย่างกว้างไกล รอบคอบ มีเหตุผล สามารถเลือกในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว (Rogers, 1961) ส่วนอุทัย หิรัญโต (2523) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการฝึกอบรมก็ถือเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคคลมีความเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ทันสมัย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น ดังที่บัญญัติ ปริชญานนท์ (2526) กล่าวว่าพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักจำเป็นต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤตอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้าไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำงานในหน่วยวิกฤตอย่างครอบคลุมจะทำให้การปฏิบัติงานมีข้อผิดพลาด (Monaghan, Perro and Haran, 1983) และการที่พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีค่านิยมที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ รักงาน มีความสุข เอาใจใส่ดูแลผู้ป่วยเป็นอย่างดี ซึ่ง ดรีน, คลาเรนซ์ และมาร์ติน (Drien, Clarence and Martin, 1964) กล่าวว่า ค่านิยมมีผลต่อการกำหนดการกระทำและแบบแผนในการทำงาน

ปัจจัยด้านสถานการณ์ ซึ่งก็คือ ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การ และสังคม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก และเป็นสาเหตุภายนอกที่กระตุ้นให้บุคคลมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หน่วยงานใดมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพอใจที่จะอยู่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรณวิไล จันทราภา และคณะ (2523) พบว่าสภาพการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ใน

การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะลักษณะการทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เป็นงานหนัก ก่อให้เกิดความเครียด เบื่อหน่ายได้ง่าย และถ้าสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ดี ก็ยิ่งส่งผลให้เกิดความท้อใจ ขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน ดังที่ อัจฉราวรรณ กาญจนัมพะ (2524) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรพยาบาล บุคลากรทีมสุขภาพอื่น ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ในโรงพยาบาล ซึ่งเทคนิคการติดต่อสื่อสาร และบรรยากาศเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม โดยที่การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือในการประสานกิจกรรมของคนในองค์การให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (ภรณ์ มหานนท์, 2529) และยังทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับข่าวสารที่จำเป็นในการทำงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงาน (กรีซ สิบสนธ์, 2525) ส่วนบรรยากาศเพื่อนร่วมงานถือเป็นสิ่งจูงใจภายใน (Intrinsic Reward) ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานให้ดีที่สุด เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงานทุกระดับชั้น จะทำให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (นพพร พานิชสุข, 2520) การทำงานจะเต็มไปด้วยความสุข แต่ถ้าบรรยากาศเพื่อนร่วมงานไม่ดี จะทำให้เกิดความเครียดในการทำงานได้ง่าย (Maslach, 1982)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ปัจจัยสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยด้านการจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจูงใจที่มาจากหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งถือเป็นจุดดวงประทีปของหน่วยงาน และเป็นจุดรวมแห่งพลังร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน (ธงชัย สันติวงษ์, 2523) ดังนั้นถ้าหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักรู้จักใช้การจูงใจให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน จะทำให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังความเห็นของ ภิญโญ สาธ (2517) และ ฮิกส์ (Hicks, 1967) ที่กล่าวว่า ถ้าหน่วยงานใดมีผู้บริหารที่มีความเข้าใจในเรื่องปัจจัยจูงใจมากย่อมทำให้บุคลากรในหน่วยงานนั้น เกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเอง

จากความสำคัญของบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ และความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ประกอบกับผู้วิจัยก็เป็นพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักคนหนึ่ง ทราบดีว่าการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ทำให้พยาบาล

หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก มีความท้อแท้ ขาดกำลังใจ เหนื่อยหน่าย และเครียดได้ง่าย การที่จะทำให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด ควรมี การปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนส่งเสริมทั้งปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจควบคู่กันไป และเนื่องจากยังไม่ผลสรุป จากงานวิจัยใดที่ศึกษาถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับความสามารถในการ ปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการ จูงใจ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปพิจารณาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมให้ พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ ชีวิตการทำงานที่ดี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจกับความสามารถในการปฏิบัติงานของ พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาตัวทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

ปัญหาการวิจัย

1. ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่
3. ปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ได้หรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

บริการพยาบาลที่ให้แก่ผู้ป่วยวิกฤตในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เป็นบริการพิเศษที่จัดให้สำหรับผู้ป่วยหนักด้วยความรวดเร็ว ทันต่อเวลาที่ และปลอดภัย มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยในระยะวิกฤตให้กลับฟื้นคืนสู่สภาพที่ปกติตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีบทบาทมากในการดูแลผู้ป่วยวิกฤต เนื่องจากเป็นบุคลากรที่มีสุขภาพที่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด และให้การดูแลอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยนี้ต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤตมาอย่างดี มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยวิกฤต มีความรับผิดชอบในการประเมิน และแปลความหมายการเปลี่ยนแปลงอาการของผู้ป่วยได้อย่างแม่นยำ เข้าใจการทำงานของเครื่องมือ และมีทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีวิต (Burrell and Burrell, 1982) สามารถนำศาสตร์และศิลปะของการดูแลรักษาผู้ป่วยวิกฤตมาใช้ได้เป็นอย่างดี เพราะบ่อยครั้งที่พบว่า พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักจะต้องใช้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจช่วยชีวิตผู้ป่วย ในขณะที่แพทย์ยังมาไม่ถึง (AACN, 1972 และ สมศรี คำรณาวิทย, 2524) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เป็นพยาบาลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน (พรณราย ทวีพระประภา, 2526) เช่นผู้มีประสบการณ์การทำงานมากย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ และสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นใน

อนาคตได้อย่างมีหลักการและเหตุผลมากกว่าผู้มีประสบการณ์การทำงานน้อย (Nigro and Nigro, 1984) ส่วนการฝึกอบรมก็ถือเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน (อุทัย หิรัญโต, 2523) ดังที่ สมหมาย หิรัญนุช (2532) กล่าวว่า โครงการอบรม การดูแลผู้ป่วยวิกฤตจะทำให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักได้รับ ความรู้ และทักษะด้านการ บริหารตลอดจน เทคนิคการบริการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตที่ทันสมัยอยู่เสมอ และการที่พยาบาลหน่วย อภิบาลผู้ป่วยหนักมีค่านิยมที่ดีต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความสุข และเต็มความสามารถ ซึ่งค่านิยมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรี ไคมิน และสนิท สมัครงการ (2522) ที่พบว่าค่านิยมทางศาสนามีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการไปวัด

ในสภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ปัจจัยทางกายภาพและ งาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม ก็มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานมาก เพราะสามารถ เสริมสร้างหรือบั่นทอนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ เช่น สภาพการทำงาน ที่ขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้ การถ่ายเทอากาศไม่สะดวก สภาพหน่วยชำรุดทรุดโทรม บรรยากาศเพื่อนร่วมงานที่มีแต่ความขัดแย้ง ตลอดจนระบบการติดต่อสื่อสารที่ไม่เอื้อต่อการ ทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นเหตุให้พยาบาลเกิดความเหนื่อยหน่าย หหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติงาน อาจมีการขาดงาน ลางาน หรือขอย้ายที่ปฏิบัติงาน (จินตนา ญาติบรรทุง, 2528) ซึ่งสอดคล้องกับ วรรมวิไล จันทรภา และคณะ (2523) ที่ศึกษาพบว่าผู้ที่ไม่พึงพอใจใน สภาพการปฏิบัติงานจะมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานต่ำ

จากการศึกษาของ โพน์ และ แคนเนอร์ (Pines and Kanner, 1982) พบว่า พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักเกิดความเหนื่อยหน่ายจากการขาดแรงเสริมทางบวกในการ ทำงานมีผลทำให้ลาออกร้อยละ 20 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการจูงใจมีความสำคัญต่อ ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โดยเฉพาะการจูงใจที่ได้รับ จากหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักซึ่งเป็นผู้นำในหน่วยงาน เป็นตัวแกนสำคัญในการ บริหารงาน และยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่กระตุ้น ส่งเสริม และจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเต็มใจที่จะ ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย (Hinkle and Hinkle, 1977)

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้

1. ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักทุกแผนก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ใน 5 สังกัด คือ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข ทบวงมหาวิทยาลัย และสภาวิชาชีพ เนื่องจากมีมาตรฐานการบริการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์พิเศษของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรเกณฑ์ คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัยทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจ ซึ่งในแต่ละปัจจัยมีตัวแปรย่อยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 7 ตัว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก การอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤต และค่านิยมต่อการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

ปัจจัยทางกายภาพและงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

ปัจจัยทางองค์การและสังคม ได้แก่ บรรยากาศเพื่อนร่วมงานในหน่วยอภิบาล
ผู้ป่วยหนัก และการติดต่อสื่อสารของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

ปัจจัยด้านการจูงใจ ได้แก่ พฤติกรรมการจูงใจของหัวหน้าหน่วยอภิบาล
ผู้ป่วยหนัก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. สังกัดของโรงพยาบาล ประเภทของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก และประเภท
ของผู้ป่วยในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักไม่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วย
อภิบาลผู้ป่วยหนัก เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของทุกหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก คือ การให้บริการ
พยาบาลแก่ผู้ป่วยในระยะวิกฤตอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้ป่วยฟื้นคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว
ที่สุด

2. ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก วัดได้จาก
การรายงานของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความใกล้ชิดมากที่สุด
กับพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ตลอดจนมีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการประเมินความ
สามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ปัจจัยคัดสรร

หมายถึง สิ่งที่เราคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงาน
ของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งมาจากปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยทางกายภาพและงาน ปัจจัย
ทางองค์การและสังคม และปัจจัยด้านการจูงใจ สำหรับการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 7 ประการ คือ
ประสบการณ์การทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก การอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤต ค่านิยมต่อ
การปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก สภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก
บรรยากาศเพื่อนร่วมงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก การติดต่อสื่อสารของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก
พฤติกรรมการจูงใจของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ประสิทธิภาพการทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง ระยะเวลา นับ เป็นปีของการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โดยจัดแบ่งเป็นช่วงของประสิทธิภาพคือ 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

1.2 การอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยวิกฤต

หมายถึง การที่พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักได้รับการอบรมด้านความรู้ และ/หรือทักษะการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เช่น การช่วยฟื้นคืนชีวิต การบริหารจัดการต่อสถานการณ์ในภาวะวิกฤตของผู้ป่วย และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษทางการแพทย์ การอบรมจะได้รับก่อนเข้าปฏิบัติงาน หรือ ขณะปฏิบัติงานในหน่วยก็ได้ และสถานที่ในการอบรม เป็นได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ส่วนระยะเวลาในการอบรม ไม่จำกัด แต่การอบรมจะต้องมีโครงสร้าง รายละเอียดของหลักสูตร ขั้นตอนการอบรม และการประเมินผลการอบรมที่แน่นอน

1.3 ค่านิยมต่อการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง การที่พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีความเชื่อว่าการปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีคุณค่า มีความสำคัญ น่าภาคภูมิใจ ตลอดจนยอมรับสนับสนุน และเต็มใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งตรวจสอบได้จากระดับคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง สภาพทางกายภาพของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน การควบคุมการติดเชื้อและการแพร่กระจายของเชื้อโรค อาทิเช่น แสงสว่าง เสียง อุณหภูมิภายในหน่วย ความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ การระบายอากาศและของเสีย ความสะอาด ความเป็นสัดส่วน และความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น ซึ่งวัดเป็นคะแนนได้โดยสอบถามจากการรับรู้ของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.5 บรรยากาศเพื่อนร่วมงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักด้วยกัน และบุคลากรทีมสุขภาพอื่นที่ปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ สัมพันธภาพที่อบอุ่น จริงใจ การปรึกษาหารือ การชี้แนะแนวทางแก่กันและกันทั้งในเรื่องส่วนตัว และการปฏิบัติงาน ทำให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีกำลังใจ และพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งวัดเป็นคะแนนได้โดยสอบถามจากการรับรู้ของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6 การติดต่อสื่อสารของหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ซึ่งได้แก่กระบวนการส่ง และรับข่าวสารระหว่างพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักกับ หัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เพื่อนร่วมงานระดับอื่นในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ตลอดจนเพื่อนร่วมวิชาชีพ ในหอผู้ป่วยอื่น และบุคลากรทีมสุขภาพอื่นในโรงพยาบาล เช่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่เอ็กซเรย์ เภสัชกร เป็นต้น โดยผ่านสื่อหรือขั้นตอนที่ให้ความสะดวก รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ต่อการให้การพยาบาลผู้ป่วยทุกระยะ รวมทั้งการได้รับข้อมูลที่จำเป็นในการเสริมความรู้ ทักษะ และโอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้าของตนเอง เพื่อให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักทำงานร่วมกับบุคลากรทีมสุขภาพอื่นด้วยความเข้าใจอันดี และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและองค์การได้ ซึ่งวัดเป็นคะแนนได้โดยสอบถามจากการรับรู้ของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.7 พฤติกรรมการจูงใจของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง วิธีการหรือการกระทำของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในการชักจูงใ้มีน้ำใจ น้อมนำจิตใจของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักให้มีความเต็มใจ มีกำลังใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติงานจนสุดความสามารถเท่าที่ตนเองจะกระทำได้ ในงานวิจัยนี้จะศึกษาการจูงใจของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักตามทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮอริช เบอร์ก (Herzberg) ในส่วนของปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เท่านั้น ซึ่งได้แก่ความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ท้าทายความสามารถ

ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในงาน ซึ่งวัดเป็นคะแนนได้โดยสอบถามจากการรับรู้ของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2 ความสามารถในการปฏิบัติงาน

หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในด้านบริการพยาบาล ด้านบริหาร และด้านวิชาการ ซึ่งความสามารถทั้ง 3 ด้านนี้วัดเป็นคะแนนได้จากการรายงานของหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในแบบรายงานความสามารถในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพราะโดยลักษณะสายงานแล้วหัวหน้าหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก เป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความใกล้ชิดกับพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมากที่สุด และยังมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่อยู่ใต้บังคับบัญชา

2.1 ความสามารถด้านบริการพยาบาล

หมายถึง ความสามารถของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในการปฏิบัติกิจกรรมด้านบริการพยาบาล ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพยาบาลของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักที่ตอบสนองตามปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยในระยะวิกฤติทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยยึดกระบวนการพยาบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติพยาบาลทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การประเมินปัญหา การวางแผนการพยาบาล การลงมือปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

2.2 ความสามารถด้านบริหาร

หมายถึง ความสามารถของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในการปฏิบัติกิจกรรมด้านบริหาร ซึ่งครอบคลุมการเป็นหัวหน้าทีมบริหารทีม เพื่อให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยอย่างรวดเร็ว ประหยัด ปลอดภัย และตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานแก่เจ้าหน้าที่ในทีมติดตามสนับสนุน นิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ระดับรอง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 ความสามารถด้านวิชาการ

หมายถึงความสามารถของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในการปฏิบัติกิจกรรมด้านวิชาการ ซึ่งครอบคลุมการสอนและให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ ตลอดจนกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งได้แก่ การสอน แนะนำเจ้าหน้าที่ในทีมการพยาบาล และพยาบาลใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติงานในหน่วย การศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และหน่วยงาน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือต่าง ๆ การวิจัยทางการพยาบาลของหน่วยงาน และองค์การ

3 พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลในระดับประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ชั้น 1 ตามพระราชบัญญัติสภาการพยาบาล พ.ศ. 2528 และปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร โดยมีประสบการณ์การทำงานในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักอย่างน้อย 1 ปี

4 หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

หมายถึง หน่วยงานที่ให้การดูแลรักษาผู้ป่วยในระยะวิกฤต และผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ในการช่วยชีวิตผู้ป่วย หน่วยงานนี้ประกอบด้วยบุคลากรที่มีสุขภาพและผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาหลายระดับ ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักทุกแผนกของโรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร

5 โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

หมายถึง โรงพยาบาลของรัฐบาลในกรุงเทพมหานครที่เปิดบริการได้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและให้การรักษายาบาลแก่บุคคลทั่วไป โดยไม่จำกัดเพศ อายุ โรค และมีหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักที่สร้างขึ้นตามมาตรฐานการสร้างหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีด้วยกัน 5 สังกัด ได้แก่ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม 3 โรง สังกัดกระทรวงมหาดไทย 5 โรง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 3 โรง สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2 โรง และสังกัดสภาอากาศไทย 1 โรง รวมจำนวนโรงพยาบาลในการวิจัยครั้งนี้ได้ทั้งสิ้น 14 โรงพยาบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ตลอดจนปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารทางการพยาบาลจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เสริมสร้าง และพัฒนาให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักมีความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงตลอดไป
2. เป็นข้อมูลให้พยาบาลหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักได้นำไปปรับปรุง แก้ไขจุดบกพร่อง ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองให้สูงขึ้น
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยต่อไปที่เกี่ยวกับบริการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต ซึ่งเป็นบริการพยาบาลพิเศษเฉพาะทาง